

Förändringar i landskapet på Jurmo – Naturvårdsbränning, bete, röjning av enbuskar Muutoksia Jurmon maisemassa – Kulotusta, laidunnusta, katajan raivausta

Jurmos unika landskap bevaras inte utan skötsel. Tallbeståndet som planterats under förra århundradet sprider sig från mittåsen. Den förna som ansamlats i den långa obrända hedrismarken bildar ett gott växtunderlag för tallar. Höga enar omringar trädbeståndet och täcker torrängen. De näringsbelastade Östersjövägarna gödslar stranderna med sina trädalgsmassor och även det atmosfärska nedfallet är en viktig gödslande faktor.

Naturvårdens spår liknar först vanställningar av landskapet. Efter några år sprider sig växtligheten bättre än förr till de röjda och brända områdena. Jurmos växtrariter ökar i antal, strandängfågeln förblir på ön och trädbeståndets spridning förhindras. Forststyrelsen har påbörjat restaurering av Jurmos hedar och torrängar i liten skala redan tidigare, men under åren 2012–2016 intensifieras åtgärderna genom Life-projektet.

Jurmon ainutlaatuisen maisema ei säily hoitamatta. Viime vuosisadalla istutettu männikkö levittäyty keskiharjulla, pitkään kulottamaton nummivarikko kerää kariketta luoden edelleen kasvualustaa männylle. Korkea kataja piirtää puustoa ja peittää kotoja, rehevyyden vaivaaman Itämeren rannot lannoittavat rihmalevämassoillaan rantoja, eikä ilmasta tuleva ravinnelaskeumakaan mitään lisa ole.

Luonnonhoidon jäljet näkyvät maisemassa aluksi aina ruojina. Muutaman vuoden kuluessa kasvillisuus levittäyty raivatuille ja poltetuille alueille entistä ehompina. Jurmon kasivihvinaisuudet runsastuvat, rantaniittyjen linnut säilyvät, ja puuston ja katajan levittäytyminen estyy. Metsähallitus on aloittellut Jurmon nummien ja kotojen kunnostusta pienimuotoisesti jo aikaisemmin, mutta vuosina 2012–2016 toimet tehostuivat Life-hankeen avulla.

Betande djur

Under byns historia har de betande djuren skött landskapet. Då den traditionella djurhållningen minskat under de senaste 50 åren har landskapet börjat växa igen. Betningen, med höglandboskap började år 2007. De betande djuren minskar på övergödningens skadliga effekter på stranderna och upprättållar artbestånden på torrängarna, hedarna och haggarna. Devas arbetssats är särskilt viktig efter röjningarna då grössets tillväxt ökar. Genom att 25 år fridgöra växtarterna får de vägasna torrängarterna mer livsrytymme. Betesdjuren är i synnerhet från Naga.

Förnyad ljung efter ett halvt årtonde

Här ses förnyad ljung ett halvt årtonde efter en förverkligad småskalig bränning. Kattfoten sprider sig redan den första sommaren efter bränningen. Kattfoten har blivit mer sälsigt till följd av det minskade antalet naturliga markbränder. Bränningen är till nytta även vid förebyggandet av spontana, i misslag, pågående bränder, eftersom den tilltändliga döda rövatten bränns, kontrollerat och man har tillgång till rikigt med brandredskap.

Palanut alue puolen vuosikymmenen jälkeen

Jurmon väistämättä laajenevaa puoli vuosikymmentä sitten toteutetun pienimuotoisen kullotuksen jälkeen luontaisen maastopäijän vähentyneen vuoksi harvinaistunut kissankäpälä levittäytyy jo ensimmäisenä polton jälkeisenä keväänä. Kullotuksesta on hyötty myös spontaanien välikasvojen syytteen torjunnassa, kun heikot vetytynä kullotetut värikkö kullotetaan kontrolloudusti ja turvasta on runsas paikalasto.

Naturvårdsbränning

Genom att bränna hed siktar man även på att göra sig av med död vedartad rosväxtlighet. Målet är förnydd av ljungen, men även att bitta marken. Dessa fläckar av bar mark förändras med tiden till områden uppskattade av Jurmos krävande torrängsarter. Bränningen av heden är fortgående och planerad så att en liten del av den över 500 hektar stora heden bränns årligen. De primära brännområdena är de med sin igenväxta potentiella spridningsområdena för hotade arter.

På bilden bränns heden på Kälo Kräskär. I texten är år 2012.

Kulotusta

Nummen poltolla tähdätään eroon kuolleesta puumaisesta rosvikosta. Tavoitteena on karkaan luodsuminen, mutta myös maan paljautuminen; paljain maan tilkut muuttavat ajan kuluessa Jurmon vaatilaalle kotojäljelle sopiviksi. Nummien kullotus on jatkuva ja on suunniteltu siten, että lähes joka vuosi pieni osa yli 100 hehtaarin laajasta nummiesta poltetaan. Ensimmäistä polttokehystä ovat palhimmien värikköä umpekkavaaneet uhanaisten lajejen potentiaaliset leviämiskieket.

Kuivassa Kälo Kräskärin nummea poltetaan kullotoudusti vuonna 2012.

Laiduntajat

Kuitta kylän historian ovat sadunkämet hoitaneet maisemaa. Perintöinen karjatalouden haivutua viimeisen 50 vuoden aikana alkoi maiseman umpekkavalla, Luomusväjänsäkarjalla aloitettiin vuonna 2007. Laiduntajat vähentävät rehevöitymisen aiheuttamaa haittaa rannoilla ja ylläpitävät kotojen, nummien ja hutaamien lajistoja. Näiden hyötyjen on erittäin tärkeä raivausten jälkeen, hoivan kasvun voimistuessa. Synnöllä rehevöityneissä kasvialueilla matalakasvuiset kotojat saavat enemmän elintilaa. Laiduntajat ovat kotojen Naustia.

Röjning av enar

Röjning av enar förverkligas både maskinellt och för hand. De mest värdefulla näringsrika torrängarna röjs med hjälp av frivilliga arbetstagare. WWF Finland hjälper oss med detta projekt genom att fungera som lägerarrangör. Under åren 2011 och 2012 hölls lägerläger på öns största kalktoräng. Röjning av en för hand är en tung, men givande motionsform. Under första veckan i augusti 2014 reser sig tälltyn än en gång på Jurmo. Maskinell röjning av en utförs främst i de väst igenväxta enbestånden, där antalet hotade växter är skrävt. Efter att enama tagits bort ökar mängden torrängs- och ängsarter och igenväxningen av landskapet minskar.

Katajan raivausta

Katajan raivausta toteutetaan sekä koneellisesti että käsin. Kälkeen avokkaimmal lehdet raivataan väkisekoston työntekijöiden avulla. Suomen WWF on apuna tiissä toiminnassa kevien järjestäjänä. Vuonna 2011 ja 2012 Jurmossa kullotettiin sääntö laajimmalla kullotuksesta. Katajan raivaus käsin on raskasta, mutta paikitevää kullotusta. Elokuun ensimmäisellä viikolla 2014 tehtäytynä nousee jälleen Jurmoon.

Koneellista katajan polttoa toteutetaan erikseen palhimmien umpekkavaaneissa kullotkeissa, jossa uhanaisten kasvialasto on vähäistä. Polton jälkeen koto- ja niittyajit rumaustuvat ja maiseman umpekkavuu taimituu.

Nedhuggning av tallar

Tallar avlägsnades från mittåsen och dess kanter under vintern 2014. Forststyrelsens noga anställda fällde, kullade och samlade ihop riset med hjälp från byborna och markägarna. Röjningen av tallar fortsätter under kommande år för att förhindra igenväxningen av landskapet.

Mäntytjen kaatoa

Mäntytjen postettiin keskharjun päällä ja ruuhoilla keuhkatallella 2014. Metsähallituksen onnet hyönteiset kullotivat, kullivat sökkä kassavot ritit, väyläisten ja maanomistajan avustuksella. Mäntytjen raivaus pithuu tulevaisuudessa maiseman umpekkavun estämiseksi.

Om du har frågor angående saksätgärderna på Jurmo, teka inte att ta kontakt med Esko Niinio via Forststyrelsen. Tel. 0205 64 450, eskoniinio@metas.fi

Mikäli sinulla on kysyttävää hoito-ohjelmista Jurmossa, älä epäsi otttaa yhteyttä Metsähallituksen Esko Niinioon. Tel. 0205 64 450, eskoniinio@metas.fi

